De kleine Indiaan

Alphons J. Lenz

bron
Alphons J. Lenz, *De kleine Indiaan*. Met illustraties van Gerold Slijngard. Educatieve uitgeverij Njun Frudu, Wanica 1988

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/lenz006klei01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

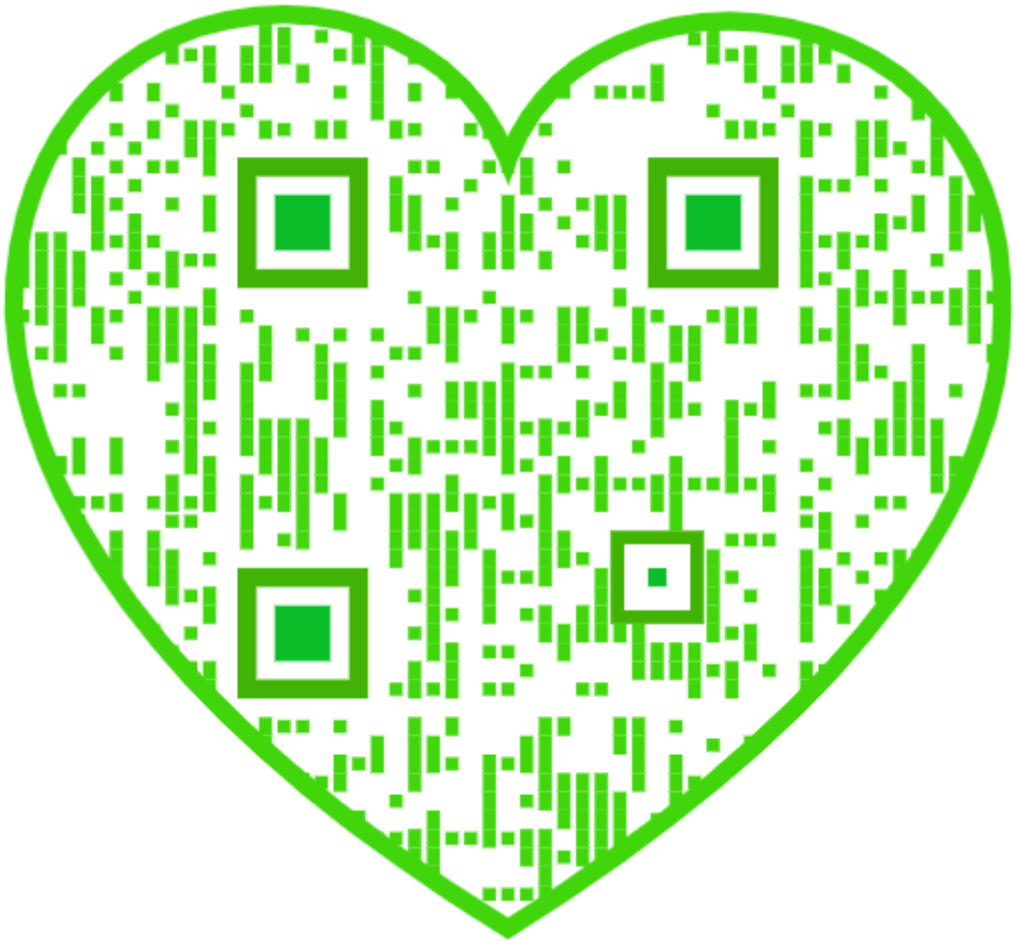

Voorwoord

Ons bereikte het verzoek van de schrijver Jale om voor deze tweede vrucht van zijn pen een voorwoord te schrijven.

Gelet op het streven van Jale om de verwaarloosde kostbare cultuurelementen van Suriname voor het voetlicht te brengen, voldoen wij gaarne aan dit verzoek.

Als Surinamer die geboren en getogen is in de Arowaakse gemeenschap, weten wij dat er nog veel interessante cultuurerfgoed verborgen ligt bij deze Surinamers:

denken we hierbij bijvoorbeeld aan de humor, vooral tijdens de hali gebi; deze zouden eens ook vastgelegd moeten worden.

Wij hopen daarom dat Jale nog verder mag duiken in dit segment van de Surinaamse Cultuur; tevens kijken we uit naar andere schrijvers die deze verborgen schatten zullen weten te vinden.

HAROLD BLANCA
12 - 05 - '88

Hoe het komt dat de grote tijgers in het westen en de kleine in het oosten zijn

Lang geleden leefde een indiaan aan de Saramaccarivier. Hij heette Manjamanjali. Hij woonde een dagreis van een indianendorp. Manjamanjali woonde niet alleen. Hij had een vrouw, een zoon en een schoonmoeder. Zijn vrouw heette Julimarin, de zoon Sali en de schoonmoeder Tete. Manjamanjali had een grote anjoemara baksi gemaakt, om vis te vangen. Die liet hij in de rivier neer. Daardoor kon hij zijn gezin van toespijs voorzien. Met een korjaal ging hij, vergezeld van Julimarin, naar de plaats waar de baksi was neergelaten.

Op een morgen gingen zij kijken wat de baksi te bieden had. Manjamanjali trok aan de kamina waaraan de baksi was vastgebonden. Die kon maar niet boven water komen. Het zat aan iets vast. Hij probeerde het nog een keer maar het baatte niet.

Hoe hard hij ook aan de kamina trok het gaf niet mee. Zijn hand deed pijn. Tenslotte zei Manjamanjali: ‘Julimarin, ik ga kijken waarom de baksi niet naar boven komt. Houd je schrap zodat de korjaal niet kantelt wanneer ik eruit ga.’ Meteen liet Manjamanjali zich in het water zakken en dook weg in het heldere water. Julimarin bleef stil zitten in de korjaal. Zij wachtte een poos. Zij stelde haar geduld nog even op de proef. Zij trok toen aan de kamina. Het was licht geworden en gaf mee. Haar man zou meteen naar boven komen, dacht ze. Het water werd troebel van verr[otte] bladeren die naar boven kwamen. Droomde zij, wat zij zag wilde zij haast niet geloven. Het water werd ook rood. Was het geen mild dat daar op het water dreef. Zij twijfelde niet meer. Iets was haar man zeker overkomen. Zij pagaaide snel naar de oever en sprong uit de korjaal. Zij bond die vast aan een twijg. Zo snel haar benen haar dragen kon liep zij het paadje naar hun kamp.

Dichtbij het kamp aangekomen schreeuwde ze: ‘Tete, Tete....., ik weet niet wat Manjamanjali is overkomen. De baksi zat aan iets vast. Manjamanjali besloot in het water te duiken om te zien waaraan het vastzat. Een hele tijd heb ik zitten wachten. Manjamanjali kwam maar niet naar boven. Ik trok aan de kamina toen raakte het los. Ik zag dat het water troebel werd. Daarna kleurde het rood en ik zag ook mild op het water drijven. Toen wist ik meteen dat iets Manjamanjali was overkomen.

Julimarin zat reeds een poos te jammeren toen zij een man in haar richting zag lopen. De man had een abnormaal dikke buik. Hij kwam dichterbij en vroeg naar hun gezondheid. Het leek net alsof hij welgesteld was. Zij groetten hem ook en zeiden dat zij het uitstekend maakten. De man begon te transpireren en wist geen raad met zijn dikke buik. Toen hij een poos had gestaan vroeg hij aan hen om hem een hangmat te lenen. Ik zou graag een poosje willen uitrusten. Ik wil weer op adem komen', zei de man.

'U kunt een hangmat van ons lenen. Kom maar naar binnen. Kijk, daar hangt er een over de balk. Haal het eraf. Wel te rusten', zei Julimarin. De man wilde de hangmat van Manjamanjali nemen. Tete dat langs kwam zei: 'Kijk, die rode moet je nemen. Daarin kun je lekker slapen.' De man haalde de hangmat van de balk en stapte erin. 'Laat de kleine man naast mij liggen', zei de vreemdeling. Voordat hij insliep bracht Julimarin Sali en legde hem naast de man neer. Julimarin keerde zich om en liep naar buiten.... Zij schaamde zich voor de vreemdeling. 'Waar kwam hij plotseling vandaan?' dacht ze.

In de keuken, gemaakt van tassie, hield hij zich bezig met de pot voor de middagmaal. Zij had een grotere lepel, gemaakt van kalebas, nodig. Zij liep de slaapkamp in om die te halen. Als aan de grond genageld bleef zij staan. Zij verstond wat de vreemdeling uitsnurkte. 'Manjamanjali dikibi horororo, Manjamanjali dikibi horororo, Manjamanjali dikibi horororo.' Julimarin snelde het kamp uit. Ze haalde haar moeder waardoor ook zij kon horen wat de man uitsnurkte.

Tete vermoedde wie het was. Ze fluisterde haar dochter in het oor: 'Het moet Arwakoeja zijn mijn kind. Het heeft geen missen. Laten wij het uit de voeten maken. Wij moeten weg zijn voordat hij wakker wordt. Hij heeft Manjamanjali gedood en opgepeuzeld. Hij is van gedaante veranderd. Dat heeft hij gedaan om ons te overvallen. Nu hij weet dat wij weerloos zijn, slaapt hij zorgeloos.' Julimarin fluisterde haar moeder in het oor: 'Ma, hoe moet ik Sali van hem weghalen?Hij mag niet gestoord worden. Of als hij wakker wordt gaan wij allen eraan.' Tete stelde haar dochter op haar gemak. Ze zei: 'Ik zal het kind weghalen. Ga vast wat gali inpakken. Neem ook een kruik water mee.' De vreemdeling voelde niet dat Tete haar kleinzoon weghaalde. Daarna haalde zij een stamper van een houten vijzel. Zij legde het naast de vreemdeling in de hangmat neer. 'Moeder, wij moeten ons haasten. Ik weet waar wij ons voorlopig schuil kunnen houden. Weet je nog toen

Manjamanjali Tatu gedood had? Het gat moest hij groter maken om het dooie dier eruit te halen.’

De plaats waar zij zich schuilhielden was twee en een half uur verwijderd van hun woonplaats. Behalve hun lijfsklederen, de gali en de kruik met water namen ze niets mee. Niets kon ze het lopen moeilijk maken. ‘Bij dag kunnen we de schuilplaats bereiken. Daar zal Arwakoeja ons niet vinden.’ zei Julimarin met bevende stem. Ze togen op weg. Julimarin droeg Sali en Tete de gali en de kruik met water. Ze bereikten het gat zonder problemen. Julimarin zei: ‘Ma, dit is het gat waarover ik het had. Er is geen betere schuilplaats. Laten wij er vlug instappen voordat Arwakoeja ons ontdekt.’ Het gat was pikdonker. Zij dachten dat zij alleen in het gat waren. De kleine Sibero zat er ook in. Het was nog vroeg in de namiddag. De kleine Sibero kon op de gezichten aflezen dat zij bang waren. Hij had het vermoeden dat zij zich voor iets schuilhielden. Hij wilde weten wie hen achtervolgde. De achtervolger zou hij helpen tegen deze indringers. Zij waren zonder zijn toestemming zijn huis binnengetreden. Hij zou ervoor zorgen dat de achtervolger hen te pakken kreeg. Hij was zeer nieuwsgierig.

Al gauw zou zij te weten komen voor wie zij zich schuilhielden.

Arwakoeja was uitgeslapen. Hij merkte dat hij alleen in het kamp was achtergebleven. Hij liep naar de rivier en riep zijn keel droog maar kreeg geen antwoord. Arwakoeja begreep dat de mensen ontdekt hadden wie hij was. Hij werd erg boos omdat hij gedacht had meer eten te vinden. Hij nam zich voor het pad dat voor hem lag te volgen. Het pad leidde langs de schuilplaats waar het gezelschap zich bevond. Nauwelijks hadden zij plaats genomen op een wortel toen zij het gebrul van Arwakoeja hoorden. De kleine Sibero had het ook gehoord. Nu wist zij voor wie zij op de vlucht waren en zich in zijn huis schuilhielden. Hij begon onophoudelijk te schreeuwen: ‘Itji loko, itji loko, itji loko - zij zijn misschien hier, zij zijn misschien hier, zij zijn misschien hier.’ Arwakoeja verstond wat de kleine Sibero zei en twijfelde. Waren de mensen in het gat, wat moest hij doen. Hij ijsbeerde voor het gat. Hij wist geen raad en liep toen een heel eind van het gat weg. Kort daarop kwam hij op zijn schreden terug. Tenslotte nam hij zich voor nog verderop te gaan.

Hij keerde terug en kwam op een geniaal idee.. Arwakoeja begon heel wat grappige dingen te zeggen. Toen hij merkte dat niemand op zijn grappen reageerde gebruikte hij ongepaste taal: ‘Anan kai, loko si loko, lina loka waar is hij, hij is in het oog, hij is in de anus.’

De kleine Sibero klikte: ‘Itji loko, Itji loko, itji loko.’ Zij moest zeggen:‘Tja loko, tja loko, tja loko is Ze zijn hier, ze zijn hier, ze zijn hier.’

Arwakoeja zou dan zeker weten dat zij in het gat zaten. Zijn prooien bevonden zich in het gat. Wanneer Arwakoeja voor het gat stond, hielden Tete en

Julimarin hun adem in. Julimarin kneep Sali zijn mond en neus dicht. De ademlucht mocht niet naar buiten komen. Ze bleven muisstil luisteren wat die dwaas te vertellen had. Zij gaven geen kik om zich te verraden. Als zij enigszins gedurft hadden een woord te uiten zouden zij geweest zijn. Moe en mopperend liep Arwakoeja van het gat weg. Zo 'n maaltijd, had hij zich daarop verheugd. De boosdoener zocht zijn weg op en keerde niet terug. Het gezelschap bleef nog geruime tijd in het gat zitten. Zij wilden zeker zijn dat Arwakoeja niet meer terugkwam.

Twee uur voor zonsondergang stapten zij urt het gat. Zij liepen zo snel hun benen hen dragen kon weg. Waarheen zij naartoe gingen wisten ze niet. ‘Wij kunnen niet meer naar ons kamp terug. Arwakoeja zal ons zeker een bezoek brengen. Moeder weet je soms een plaats waar wij rustig kunnen leven. Arwakoeja mag ons niet vinden. Aan Sali zal ik vertellen wat zijn vader gedood heeft. Hij kan zich dan wreken.’ troostte Julimarin zichzelf. Tete zei: ‘Mijn kind, niet ver hier vandaan woont de grote Sibero. Misschien zou zij ons willen helpen. Zij woont sinds jaar en dag op dezelfde plaats. Laat ons er heengaan. Het is ongeveer een uur lopen hier vandaan. Voor het begint te schemeren kunnen wij daar zijn. De grote Sibero, zij is een slimmerd.’ Tete die vertrouwd was met de omgeving koos een kortere weg. Die leidde naar de plaats van bestemming. Het was doodstil in het oerwoud. Toen zij de helft van de weg hadden afgelegd hoorden zij reeds de stem van de grote Sibero. Zij was weer bezig met haar rituele handelingen: ‘Kwaanggg, kwaanggg, kwannggg.’ ‘Dat is ilotoko Sibero, hoor je haar niet?’ vroeg Tete aan haar dochter. Hun vermoeidheid vergaten zij en liepen dapper door.

Zij wilden voor het donker werd bij de grote Sibero zijn. Hoe dichter zij de woonplaats van de grote Sibero naderden hoorden zij haar gezang duidelijker: ‘Kwaanggg, kwanggg, kwanggg.’

Wanneer de grote Sibero bezig was riep ze dan de bosgeesten op. Die moesten haar vertellen wat zich in het oerwoud afspeelde. Vermoeid kwamen Julimarin, Sali en Tete bij de grote Sibero aan. Zij was nog bezig met haar rituele handelingen. In haar handen hield zij een grote maraca waarmee zij de geesten opriep. De godo schudde zij en blies af en toe rook tegenaan. Ook sprenkelde zij regenwater er omheen. Toen het gezelschap inzicht was hield zij op. Zij wachtte totdat zij naderbij kwamen. Tete kende haar van vroeger toen zij jong was. Ze riep haar toe: ‘Lieve en grote Sibero, weest gegroet. Ik kom jou op de late middag lastig vallen. Je zal wel merken dat wij op de vlucht zijn.’ ‘Blijf kalm zus. Wind je niet zo op.’ suste Sibero en ver-

volgde: ‘Ik weet dat jullie op de vlucht zijn voor Arwakoeja.

Hij wilt jullie doden en je bloed opdrinken. Laat niets hier staan. Ga gauw naar binnen, er zijn kamers genoeg. Jullie kunnen je schuilhouden. Kom pas terug wanneer ik jullie roepen zal. Wij zullen later wel over de zaak praten.’ Nauwelijks waren zij in het huis toen zij het gegrom van Arwakoeja hoorden. Arwakoeja wilde het huis, een hol in een grote woudreus-Kankantrie, binnendringen maar werd door de grote Sibero tegen gehouden. Sibero richtte zich tot hem op een brutale toon: ‘Hebt toch een beetje respect voor anderen Arwakoeja. Waarom wil je zonder mijn toestemming mijn huis betreden’

Op spottende toon wendde Arwakoeja zich tot haar: ‘Zou ik binnen mogen. Ik wil zien of de mensen waarnaar ik zoek zich hier schuilhouden grote Sibero.’.‘Arwakoeja, jij mag alles van mij als je het maar op een beleefde manier doet. Jij mag gerust een kijkje nemen. Hou er alleen rekening mee dat ik niemand of niets heb die mij kan helpen. Wat moet ik doen als je vast zit. Misschien zou Kamma mij kunnen helpen. Dat is uitgesloten omdat je zijn hele familie haast hebt afgeslacht. Hij is de enige in het bos die jou uit het huis kan trekken. Weest dus gehoorzaam dan zal het gemakkelijk toegaan. Om makkelijk te vertrekken moet je met het achterlijf naar binnengaan. Je zal dan zonder problemen weer uit mijn huis kunnen gaan.’ maande Sibero hem aan. Niets vermoedend keerde Arwakoeja zich om. Hij begon met zijn achterpoten het huis van Sibero in te krabbelen. Het hol was te smal, voor het lijf van Arwakoeja waardoor hij moeizaam vorderde. De grote Sibero zette haar rituele handelingen voort. Er was toen geen ernst bij. Zij loerde vanuit haar ooghoeken wat hij deed en genoot ervan.

‘Kwanggg, kwanggg, kwanggg’, zong grote Sibero. Wat zij in haar schild voerde was niet te merken zo ernstig was zij. Arwakoeja zat voor de helft met zijn achterlijf in het hol. Sibero nam ongemerkt een vlijmscherp houwer die naast haar lag op en hieuw de kop van Arwakoeja. De kop rolde de helling bij de kankantrie af een ravijn in. ‘Kwanggg, Kwanggg, Kwanggg, Kwankkk, Kwankkkk, kwankkk, komen jullie maar naar buiten. Nooit hoeven jullie weer op de vlucht te gaan. Arwakoeja heb ik een kop kleiner gemaakt. Lopen jullie maar via de smalle achterdeur maar naar buiten. Er is immers werk aan de winkel.’ zei de grote Sibero. Opgelucht kwamen Tete en Julimarin naderbij. Zij dankten Sibero voor haar moed. Zij waren nu verlost van de watertijger. ‘Ik weet dat Arwakoeja jouw man gedood heeft. Hij was van plan jullie ook te doden en op te eten.’ zei Sibero.

‘Grote Sibero, ik weet niet hoe ik jou danken moet. We zijn niet van plan weer huiswaarts te keren. Wij willen niet met de kleine man weer door het

bos trekken. Het is nu haast avond. Wij willen voortaan bij jou inwonen, natuurlijk met jouw toestemming. Er zijn herinneringen die ons zullen bijblijven indien wij terugkeren. Het is toch goed dat we bij jou blijven.' vroeg Tete haast smekend. De grote Sibero zei: 'Ik had heel lang op dit moment gewacht. Ik wist dat ik mij eens op Arwakoeja zou wreken. Hij was zeer brutaal. Hij was eens zonder mijn toestemming mijn huis binnengedrongen. Moet je horen. Arwakoeja had Kabwasi gevolgd. Plotseling was hij zijn spoor bijster. Hij had toen het vermoeden dat hij zich in mijn huis schuilhield. Omdat hij de sterkste in het oerwoud is had hij zo gehandeld. Deze keer wilde hij de beschaafde heer uithangen. Ik heb hem te grazen genomen. Ik wist dat het eens zou lukken hem af te straffen. Men zegt vaakkomt tijd, komt raad. Wat jullie betreft mogen jullie, zolang het je belieft, bij mij inwonen. Maken jullie je maar thuis. Tete jij bent een oud bekende.' Zij leefden lang en gelukkig samen met de grote Sibero. De kleine Sali groeide flink en werd een potige jongeman.

Op zekere dag zaten zijn moeder, Julimarin, Tete en de grote Sibero voor het huis te babbelen. Sali kwam met een voorstel. Hij zei: 'Moeder ik ben nu een man geworden. Ik wil naar het dorp van mijn vader gaan. Ik ga een piaka bouwen waarmee wij de kreek kunnen afvaren naar de rivier. De volgende dag nam Sali een hakbijl en verdween in het oerwoud.

Toen haar zoon vertrokken was dacht Julimarin: 'Zal hij het karwei kunnen knappen. Hij heeft nooit meegemaakt hoe men een piaka uit een boom schept. Laat staan om te zien hoe het eruit ziet. Ik zal zien wat hij er van zal maken.' Sali velde een cederboom met een behoorlijke omvang. Daarna ontdeed hij het van de schors die hij aan een kant neerlegde. Opgewekt keerde hij die dag huiswaarts. Hij deelde zijn moeder mee wat hij die dag had uitgevoerd. De volgende dag toog hij weer aan het werk. Alsof het een wonder was had de schors de vorm van een bewerkte piaka. Sali timmerde dwarse latten en brede planken die als steun en zitbanken moesten dienen. Na een weekwas hij klaar met het werk. Hij nodigde zijn moeder, grootmoeder en de grote Sibero uit om zijn werk te gaan bezichtigen. Zij waren verrast dat Sali het klaargespeeld had een piaka te bouwen. De dag van vertrek brak aan. Julimarin voelde het haar plicht de grote Sibero van hun vertrek op de hoogte te houden. De grote Sibero was heel oud geworden.

Zij was zeer bedroefd toen zij vernam wat de mensen van plan waren. Zij had zich voorgenomen de jongeman, Sali, als haar man in huis te houden.

Sibero smeekte hen dat zij haar niet alleen zouden achterlaten. Wel mochten, volgens haar, de vrouwen vertrekken maar Sali niet. Daar de familie zich had

voorgenomen te vertrekken bleven zij op hun besluit. Zij dankten Sibero voor alles wat zij voor hen had gedaan. Zij wensten haar als blijk van waardering een lang en gelukkig leven toe. De grote Sibero wilde weten welke richting zij zouden volgen om in het dorp van Manjamanjamali te komen. Julimarin legde haar uit welke richting zij zouden kiezen. ‘Wel,’ zei de grote Sibero, ‘Toen ik de kop van Arwakoeja had afgeslagen rolde het naar het oosten een ravijn in en het achterlijf bleef in het westen. Welnu, voortaan zullen er kleine tijgers in het oosten en de grote in het westen voorkomen. Volg als je het belieft de weg naar het oosten. Die naar het westen moeten jullie vermijden. Zo zullen jullie dan heelhuids het dorp van Manjamanjali bereiken. Het gezelschap nam afscheid en vertrok in de richting dat de grote Sibero heb had aanbevolen.

Spreken is zilver, zwijgen is goud

In een indianendorp aan de Commewijne-rivier leefde lang geleden een gezin gelukkig bij elkaar. Het bestond uit vader, moeder en een zoon.

De zoon was een beeldschone jongeman die elke vrouw in het dorp begeerde. Tegen een ieder was hij vriendelijk. Iedere dag ging de Adonis evenals de andere jongemannen van het dorp er op uit om te vissen. Alle jongemannen met uitzondering van de Adonis keerde met strengen vol vis naar hun banabo terug. Hij kon zich maar niet indenken dat hij niet eens een sriba ving. 'Was hij zo dom of was het soms pech dat hij had.' dacht hij. 'Welke aas moest hij gebruiken om eens ook blij huiswaarts te keren?'

Hij bleef maar proberen. Iedere dag weer opnieuw, maar helaas. De dorpelingen, waaraan niets ongemerkt voorbijging, bespotten de jongeman. Weer anderen noemden hem een luilak die de hele tijd in zijn korjaal zat te dutten. Hij was zeer bedroefd en leed er zelf onder. 'Wat moest hij nu beginnen,' dacht hij. Op een zonnige dag, de lucht was helder, zat hij te popelen. Hij wilde graag een vis aan zijn haak krijgen. Plotseling werd zijn aandacht afgeleid door een heel lieve stem. Hij keek in de richting maar zag niemand in zijn omgeving die het mogelijk kon zijn. De Adonis stelde zich op zijn gemak en dacht dat hij zich vergist had. Zijn korjaal bleef met een ruk op een plaats drijven. Een mooie vrouw richtte zich half uit het water. 'Vang je er wat' vroeg zij aan de jongeman. 'Hoelang hengel je al.' De jongeman bekwam van de schrik. Een vrouw had hem ongemerkt genaderd. Zij sprak lief tot hem. Hij antwoordde: 'Neen, ik vang nooit een vis. Toch probeer ik het dagelijks Eens zal het mij zeker lukken. Geduld overwint alles. Ik heb verschillende aas geprobeerd. Ik ben tenslotte ten einde raad.' De vrouw, Orijo, zei tegen de jongeman: 'Ik hou ziels veel van jou. Ik heb jou elke dag gade geslagen zonder jou lastig te vallen. Vandaag heb ik wel moed gevat om jou dat te vertellen.' 'Dame,' zei de jongeman, 'Ik hou ook van jou. Waar kom je vandaan, Houdt mij niet voor de gek zoals de andere vrouwen in het dorp.'

‘Waarom zou ik jou voor de gek houden lieveling. Ik woon hier vlakbij, in het water. Elke dag zie ik jou boot boven mij langs drijven. Ik moet jou tonen dat ik werkelijk van jou houd. De Adonis zei:’ Je houdt van mij maar toch vang ik geen vissen. Als je echt van mij houdt moet je ervoor zorgen dat ik elke dag vis meeneem naar huis. Dat gehoon van de dorpelingen kan ik niet meer verdragen. Vind jij dat goed of niet ‘Orijo schaterlachte en zei: ‘Goed, ik kom meteen terug.’ ‘Ze dook onder water en kwam na korte tijd terug.

‘Vriend,’ vervolgde ze, ‘Heb geduld, je zal zoveel vis vangen dat je het niet kan dragen. Wel wil ik jou vragen dit geheim te bewaren en aan niemand te vertellen hoe jij aan zoveel vis komt. Jouw mede dorpelingen zullen jaloers op jou worden. Zij zullen alles in het werk stellen om achter het geheim te komen. Beloof mij dat je het niet zal verklappen.’ Orijo liet de korjaal los en verdween weer in de diepte. De vissen begonnen te bijten. De een na de ander. De kawerie, saprapie, koebie, snoek en de paulobie ving hij. Toen hij tussen de banabo's liep keken de mensen verbaast en schimpten tegen hem. Thuis prees zijn moeder hem om zijn geduld. Hij bleef zijn moeder een antwoord schuldig.

De weken, maanden en jaren die volgden bracht de Adonis iedere keer dat hij op de rivier geweest was een rijke vangst mee naar huis. Telkens wanneer hij hengelde zat Orijo bij hem. Zij vertelde hem veel leuke verhalen dat zij van haar moeder geleerd had. Zij amuseerden zich de ganse dag door. Niemand had er het vermoeden dat de jongeman zo'n gezelschap had. Na enkele jaren toen zij zeer gehecht aan elkaar waren zei Orijo: ‘Vandaag wil ik met jou meegaan naar jou huis. Ik weet niet of jouw ouders van mij zullen houden. Indien dat niet het geval is zullen zij tezijnertijd wel van mij houden.’ De jongeman had dat eerder verwacht. Hij stemde onmiddellijk in met haar voorstel. ‘Kom laten wij van de rivier gaan. Vrouwtje als je echt van mij houdt zullen wij gelukkig zijn. Mijn ouders zullen zeker evenveel van jou als van mij houden. Als je niet van mij en mijn ouders hield had je mij nooit aan toespijs geholpen.’Het paar stapte aan wal en vervolgde hun weg naar het huis van de jongeman. De dorpelingen keken vreemd op toen de Adonis vergezeld werd door een vrouw.

Toen de jonge vrouwen de Adonis met een vreemde vrouw zagen werden zij jaloers. Zij wilden hem graag als hun geliefde hebben. Zij had lang haar die reikte tot haar middel. Zoals de moeder gewoon was wachtte zij haar zoon op bij de ingang van haar woning. Ze dacht: ‘Wie zal de vrouw zijn dat in gezelschap is van mijn zoon. Waar komt zij vandaan’ De jongeman groette zijn ouders. Daarna stelde hij de vrouw als zijn verloofde voor. De vrouw groette

vriendelijk: ‘Ma en pa hali ka djako ba is Ma en pa hoe maken jullie het’

De ouders antwoordden: ‘Datjo sa gang kwai baring is Schoondochter wij maken het goed.’ Al gauw had Orijo zich thuis gemaakt. Ze was een goede hulp in de huishouden. De dagen die volgden was er vreugde in de banabo van de ouders van de Adonis. Er was geen gebrek aan niets. 's Avonds vertelde de vader verhalen en ondervindingen die hij had meegemaakt. Wanneer er geen toespijs meer in huis was, gingen Orijo en de Adonis naar de rivier. Zij dobberden rond om zo de aandacht van de mensen in hun omgeving af te leiden. Vaak hoefde de Adonis niet te hengelen. Orijo dook in de rivier om koren, zo noemde zij vis, voor hem te halen.

Wat zij hem aanreikte leek echt op koren. Zodra hij het aannam veranderde de koren direkt in vis. De hele tijd amuseerden zij zich op de rivier. Wanneer de moetiti gevuld was keerden zij weer naar huis. Orijo hielp haar schoonmoeder met het schoonmaken, inzouten of barbakotten van de vissen. De dorpelingen hadden dat gemerkt. Er werd geen gebrek, aan vis, in het huis van de ouders van de Adonis meer geleden. Zij wilden graag weten hoe dat kwam. De nieuwsgierigen bleven vragen stellen. Zij wendden alle mogelijke middelen aan om achter de waarheid te komen. Sommigen zeiden: ‘Het is die vrouw dat hen geluk gebracht heeft, waditala.’ Orijo moest water bij de kreek halen. Zij hoorde hoe de mensen haar beschimpten. Zij gaf geen antwoord en deed alsof zij niets verstond wat ze zeiden. Vaak ging ze met haar schoonmoeder naar haar kostgrond om kasave, napi, njamsi en aardappelen te rooien. Wanneer zij bezig waren in de kostgrond en het plotseling begon te regenen stelde Orijo voor een duik te nemen in de dichtbij gelegen kreek.

Tegen haar schoonmoeder zei ze: ‘Ma, ik neem een duik in de kreek. Ik kom weer gauw terug. Je hoeft jou niet ongerust te maken als ik een beetje lang wegblijf. Niets zal mij overkomen. Ik kan wel goed op mijzelf passen.’ Wanneer zij terug was zei ze tegen haar schoonmoeder: ‘Ik heb een pompoen voor jou uit het water meegenomen. Hier neem het aan. Wij kunnen het in de kadekra gebruiken.’ Zodra de schoonmoeder de pompoen in handen had veranderde het in een grote anjoemara. Zij lachten erom, namen hun korven met aardvruchten op en gingen naar huis. De ouders prezen hun schoondochter om haar ijver. De jaloerse dorpelingen, vooral de vrouwen, bleven op Orijo schelden. Zij merkten dat Orijo geen acht sloeg op wat zij zeiden.

Zij beraamden een plan tegen haar dat zeker zou lukken. Zij nodigden de Adonis, zijn vrouw en ouders op een speciaal georganiseerde dorpsfeest uit. Er werd flink kasirie ingeschonken, vooral voor de Adonis en zijn vader. Zij dachten dat zij gauw achter het geheimzouden komenwanneer de twee

dronken waren, De kasirie was maar een dag oud. De twee bleven nuchter en keerden huiswaarts.

Deze keer was hun plan mislukt. Niet lang daarna werd er weer een dorpsfeest georganiseerd. Deze keer bereidden ze drie dagen voor het feest kasirie en tonic. Heel vroeg in de namiddag ving het feest aan om zo tijd te winnen. Er werd zowel tonic als kasirie kort na elkaar geserveerd. Al vroeg in de avond had de vader diep in het glaasje gekeken. De vrouwen die speciaal de vragen moesten stellen deden hun werk. Van de vader konden zij niets vernemen omdat hij niets afwist. Zij lieten hem links lopen en gingen over om de Adonis uit te nodigen. Enkele vrouwen wendden zich tot Orijo om haar af te leiden. Zij hielden haar uit de buurt van haar man. De stuurgroep merkte dat de Adonis dronken was. Ze zeiden: 'Bikidolia wadilie, kom eens hier.' De Adonis strompelde zo goed en zo kwaad het maar kon naar de vrouwen die hem hadden uitgenodigd. Toen zij van de rest van de feestvierenden afgezonderd waren zeiden ze: 'Bikidolia, wadilie, jullie hebben tegenwoordig toespijs in overvloed. Je bent samen met jouw ouders de gelukkigsten in het dorp. We hebben vernomen dat je bij Sibero geweest bent waardoor je nu veel vis vangt.' Woest van hetgeen de vrouwen hem beschuldigden antwoordde hij: 'Mijn vrouw is Orijo. Zij heeft altijd ervoor gezorgd dat wij genoeg toespijs hebben. Zij is een lieve vrouw.' Toen wisten zij dat de geliefde van de Adonis Orijo was. Ze begonnen te schreeuwen alsof hun leven ervan afhingen: 'Waditala is Orijo. Zij moet van hier weg. Waditala, is Orijo. Zij moet van hier weg. Waditala, waditala, waditala.'

De Adonis had het geheim verklapt. Orijo dacht dat zij zich uit de voeten moest maken voordat zij haar overvielen. Ongemerkt sloop zij wen naar de rivier en dook naar de diepte. Vanaf toen leden de Adonis en zijn familie gebrek. Orijo, waditala liet zich nooit meer zien. Als de Adonis had gezwegen dan zouden zij geen gebrek hoeven te lijden.

Wees daarom verstandig wanneer je een geheim hebt. Spreken is zilver en zwijgen is goud.

De dans van Kalijakoe

Sjokoli, een indiaan, en zijn vrouw, woonden in een dorp aan de boven Commewijne. Wanneer zij door hun vlees en vis voorraad heen waren besloten ze weer op jacht te gaan. Het waren vermaarde jagers die ook vrouwe Fortuna aan hun zijde hadden. De vrouw, Adatokolong, zette de fuiken en de man ging op jacht of richtte de sitigon. De dorpelingen wisten dat dit, echtpaar de dag tegoed had dat zij zonder vis of vlees huiswaarts keerden.

Het vis en vlees die zij buitgemaakt hadden werden op een barbakot ingedroogd. Al de dorpelingen keken volverwachting naar hen uit. Zij hadden beloofd slechts een week te blijven. Er zou ter ere van de Groot-Opperhoofd een jaarlijks terugkerend feest gevierd worden. Het feest hield verband met het optreden van hem als Groot-Opperhoofd van deze stam.

Iedereen was verplicht het feest bij te wonen. Er werden dan verschillende spelen georga niseerd.

De jongeren demonstreerden hun kunnen. Degenen die een overwinning behaalden kregen als beloning een speciale veer van Kalijakoe, Karo of Karara. Het echtpaar verliet het dorp. Het liep het pad af dat naar de rivier leidde waar hun korjaal was aangemeerd. De korjaal werd met de atributen dat zij nodig hadden tijdens de jachtpartij geladen. Zij vertrokken toen stroomopwaarts. Daar het vloedde kwamen zij even na de middag bij hun kamp aan. Zij hadden zich voorgenomen vijf dagen te logeren. Alles werd uit de korjaal aan wal gezet. Zij richtten het kamp daarna in. Sjokoli zei tegen zijn vrouw; ‘Adatokolong, we hebben niets om met de gali te eten. Ik zal even een ommetje maken. Misschien kan ik wat voor het avondeten vinden. Ik zal niet ver uit de buurt jagen. Daar hoef jij je geen zorgen over te maken. Mocht iets zich onverhoeds jou overkomen moet je dan heel hardroepen. Zodra ik jou hulpgeroep hoor zal ik onmiddellijk op mijn schreden terugkeren. Aarzel dus niet.’

Om de mensen onaangenaam te zijn namen de boze geesten vaak het gedaante van een mens aan. Al gauw was Sjokoli een Laba op het spoor.

Hij legde het neer en liep rustig terug. Hij hoorde een schel geroep. Sjokoli stond even stil om te kunnen horen of het inderdaad zijn vrouw was.

Wat viel Adatokolong lastig. Hij spoedde zich en al zwaaiend met zijn houwer baande hij een kortere weg naar het kamp. Een lange magere figuur begroette Adatokolong. Het was van kop tot teen behaard en had lange nagels aan de klauwen en poten. Het leek wel zeer beschaafd toen hij haar begroette. ‘Mijn lief kind,’ zei hij, ‘Ik heb jou lang niet gezien. Hoe maakt je het’ Adatokolong antwoordde: ‘Amogo dogoti damo ting gang kwada- Ik maak het heel goed opa.’ Het monster zei tegen haar: ‘Dale kente Laten wij dansen.’ Voordat Adatokolong kon antwoorden werd zij reeds beetgepakt. Ze begonnen te dansen. Het monster zei weer: ‘Weet je wat mijn kind je moet ook zingen. Zing maar. Kalijakoe, kaljakoe, kaljakoe.’ Adotokolong zag haar kans schoon om hulp te roepen. Heel hard begon te schreeuwen:‘Kalijakoe, kalijakoe, kalijakoe.’

‘Je hoeft niet zo hard te zingen. Straks krijgen we Arwakoeja nog op ons dak. Wij kunnen dan niet alleen pretmaken.’ zei Kalijakoe. Adatokolong antwoordde het monster: ‘Opa, ik schreeuw niet. Het is zingen wat ik doe. Omdat ik een schelle stem heb lijkt het zo. Wanneer er pret gemaakt wordt houdt men geen rekening met de sterkte van het geluid. Bovendien komt er meer stemming in. Hoe meer zielen hoe meer vreugde.’

Sjokoli kwam dichterbij. ‘Wat zong Adatokolong Kalijakoe, kalijakoe, kalijakoe.’ flitste het door het hoofd van hem. Kalijakoe poogde reeds om Adatokolong in haar hals te bijten. Zij had zich daarop voorbereid. Als het Kalijakoe gelukt was haar in haar hals te bijten had hij haar het bloed uit het lichaam leeggezogen. Gelukkig had haar man eens over Kalijakoe verteld. In deze omgeving had Sjokoli gezegd dat het er wemelde van boze geesten. Hij had haar toen uitgelegd hoe Kaljakoe eruit zag. Ook had hij verteld hoe Kaljakoe zich zou gedragen tegenover een vrouw. ‘Kalijakoe zal je ten dans uitnodigen. Het is opletten geblazen. Het zal proberen jou de hals door te bijten.’ had Sjokoli haar gezegd. Het heeft een grote uithoudingsvermogen. Als je moe bent dan kan het zonder moeite zijn snode plan uitvoeren.’

Met een man vraagt hij om een robbertje te vechten. Sjokoli had zijn vrouw gezegd wat zij moest doen als zulks hem zou overkomen.

In grote haast kwam Sjokoli het kamp binnenstormen. Kalijakoe zag hem aankomen. Hij liet Adatokolong los en richtte zich heel kalm tot hem. ‘Dale kente banda- Mijn kleinzoon ben je aangekomen’ zei het tenslotte, ‘laten wij een robbertje vechten - Wabe le date.’ Kalijakoe greep Sjokoli vast om hem omver te werpen maar die was op zijn hoede. Zij vochten meer dan een kwartier. Zienderogen raakte Sjokoli vermoeid. Kalijakoe zag tenslotte zijn kans schoon en wierp Sjokoli toch omver. Adatokolong stond

gereed met petroleum en lucifer. Zij overgoot Kalijakoe ermee. Voor Kalijako er erg in had streek Adatokolong een lucifer aan en stak hem in brand. kalijakoe stond in lichterlaaie en sprong op. Het maakte zich uit de voeten. Het had nog geen honderd meter gelopen of zijn buik sprong en viel dood neer.

[Jawahe gefopt]

In een dorp niet ver in de Coppename-rivier had de gemeente het voornemen een van de prachtigste kerken te bouwen. Er werd een commissie in het leven geroepen. Aan de commissie werden er tekeningen gezonden. Alle waren het tekeningen die door vermaarde architecten waren opgestuurd. Er verstreken maanden zonder enig resultaat. Geen der ontwerpers kon naar tevredenheid van de commissie een tekening indienen. De commissie was ten einde raad en loofde tenslotte een prijs uit naar wens of keus van de ontwerper. Op een zondagmorgen, na de kerkdienst, wilden de mensen weten hoeveel ontwerpen ingediend waren. Zij konden zich niet indenken dat niemand het gelukt was een aanvaardbare ontwerp te leveren.

Een eenvoudig geklede jongeman betrad de voorplein van de kerk. Hij hoorde, toen hij langs liep, waarover een groepje het had. Hij was nieuwsgierig en bleef op een afstand van de groep staan. Zij hadden het over het ontwerp dat nog niet ingediend was naar de zin van de commissie. Hij liep naar de groep toe en vroeg waar hij een commissie-lid kon spreken. Ze keken op en vroegen of hij nieuw was in de omgeving. Hij werd naar de voorzitter van de commissie verwezen. De jongeman wrong zich door de menigte. Het gelukte hem voorin te komen en vroeg om een onderhoud met de voorzitter. ‘Wanneer kan ik U helpen’, vroeg hij aan de vreemdeling. ‘Wel’, zei de vreemdeling, ‘Ik ben nog geen half uur in het dorp. Ik heb vernomen dat de commissie onder Uw leiding bezig is tekeningen voor een kerkgebouw verzamelt. Tot nogtoe is er geen bevredigende bij heb ik vernomen. Zou ik het mogen wagen een ontwerp te maken. Alvorens een aanvang te maken wil ik weten welke prijs uitgeloofd is. Verder moet ik een ruim vertrek ter beschikking hebben. Alle benodigdheden moeten er zijn.

De voorzitter gaf hem te kennen dat hij alles wat hij nodig had zou krijgen. Hij zou ongestoord zijn werk kunnen uitvoeren. Enkele mensen zouden hem ten dienste staan.’ Indien je een tekening naar tevredenheid kan leveren mag je vragen wat je wilt. De vreemdeling barstte in een onbedaarlijk gelach uit. De dorpelingen die dichtbij stonden en hoorden wat de voorzitter gezegd had keken verbaast naar de vreemdeling. Hij hield plotseling op met lachen. ‘Het-

geen dat ik als beloning voor mijn arbeid wil hebben is datgene die als eerst het gebouw zal betreden wanneer het afgebouwd is.' zei de vreemdeling enthousiast. De hele commissie stemde in met het voorstel. Geen enkel ogenblik hebben zij erbij stilgestaan om hun gedachten over de eis van de vreemdeling te laten gaan. Hij kreeg alles dat hij nodig had en toog aan het werk. Na een maand leverde hij de tekening in. Voor hij vertrok herinnerde hij de leden zich aan hun woord te houden. De vreemdeling vertrok zonder dat men wist waar hij naartoe ging. Bouwmaterialen werden af- en aangevoerd. De bouwmeesters kweten zich goed van hun taak. Na zestien maanden stond het bouw gereed. Uit verschillende streken werden de vooraanstaande geestelijken uitgenodigd.

Het feestcomite was druk bezig met het versieren van het dorp. De orkesten en zanggroepen oefenden haast elke dag. Op de dag van de inwijding wilden zij goed voor de dag komen. De bouwcommissie realiseerde zich dat het een overeenkomst was aangegaan met een vreemdeling. Enkele dagen voor de inwijding meldde hij zich aan bij de voorzitter. Hij was er om zijn beloning in ontvangst te nemen. De voorzitter bleef kalm toen de vreemdeling hem vroeg wanneer de opening zou geschieden. Hij dacht: 'Het kan niet zomaar iemand zijn die om zo'n ding vraagt. Ik moet er wat op vinden. Stel je voor dat de eerste bezoeker het gebouw betreedt en dan als beloning dient.'

Een dag voor de inwijding nodigde de voorzitter enkele jagers uit en vroeg ze een-buffel voor hem te vangen. Heel vroeg werd de buffel in de kerk gestopt. De voorzitter stuurde Jawahe een boodschap. Jawahe die niet langer op zijn beloning kon wachten haastte zich naar de kerk. Firobero liep in het gebouw hoopjes te maken. Bij het zien van Jawahe begon Firobero op en neer te rennen. Tenslotte wist Jawahe zich over Firobero meester te maken. Het was een onophoudelijk gebrul in de kerk. Toen het stil werd deden de arbeiders het gebouw open. Zij zagen dat het hart van Firobero uit het lichaam gerukt was.

Jawahe had zich deerlijk in de mens vergist. Hij dacht heel gemakkelijk aan een mensenhart te komen. Weest onder alle onstandigheden goed voor elkaar. Laat Jawahe jou geen domme dingen influisteren. Als je toch luistert zal je later berouw hebben terwijl er geen redding meer is.

De wraak van Orijo

Lang geleden was er een indianendorp aan de monding van de Coppenamerivier. Er woonde enkele vissers die het dorp van vis voorzag. Elke morgen trokken ze uit om te vissen. Ze vingen veel vis en wistten niet wat ze ermee moesten doen. Wat overgebleven was gooiden zij in de rivier. Er kwam een keerpunt, de zee was toen zeer onstuimig. Ook vrouwe Fortuna liet ze in de steek. Twee weken achtereen hadden zij een schrale vangst. Het dorp kon niet voorzien worden van de behoefte dat er was. Op een morgen hadden zij de netten weer uitgeworpen. Saro wilde niet geloven dat zij juist op de jaardag van zijn dochter geen sriba ving. De vissers waren moe vn het uitwerpen en binnenhalen van de netten. Saro spoorde hen aan weer te proberen. Hij zei: ‘Laten wij het nog eens proberen. Misschien kunnen wij toch nog iets vangen.

Ondanks de ontstuimigheid van de zee moet er toch een vis aan de net vastzitten. Laat ons het nog een laatste keer uitwerpen.’ Ze gingen in op het voorstel van Saro omdat hij zeer bedreven was. Inderdaad, er zat iets aan de netten vast. ‘Haast je jongens’, zei hij, ‘Het lijkt wel een gran morgoe te zijn. Eindelijk kunnen wij weer het dorp vis leveren.’ Toen zij het laatste gedeelte binnenhaalden bleek het iets anders te zijn. Als uit een mond schreeuwden de mannen: ‘Het is Orijo.’ Zij bekeken haar... van links naar rechts werd zij gedraaid. De vissers genoten van hun vangst. Plotseling hoorden zij een stem die hen smeekte zijn vrouw los te laten. Het was de man van Orijo. Hij zei: ‘Laten jullie mijn vrouw los dan geef ik jullie wat je nodig hebt. Geloof mij maar.’ Saro nam het woord: ‘Wie denk je voor de gek te houden. Reeds twee weken kunnen wij niets vangen. Zou jij ons aan vis kunnen helpen. Wanneer wij jou vrouw loslaten dan gaan jullie allebei er vandoor. Niks daarvan. Zij gaat met ons meer naar het dorp.

De man van Orijo bleef de mannen smeken. Hij zwom achter de korjaal terwijl de mannen zich amuseerden met de bijzondere vangst. Toen de vissers aanmeerden stonden vele dorpelingen aan de waterkant. De vissers gingen met hun vangst aan wal. De man van Orijo merkte dat zij flauw was. Hij was zeer bedroefd en keerde naar zee terug. De vissers werden omsingeld door de

menigte die samenstroomde. Zij wilden zien wat zij hadden gevangen. Het bericht dat de vissers Orijo hadden gevangen liep als een lopend vuur door het dorp. Het Opperhoofd vernam het en ontbood Saro. Hij stelde hem voor een stellage te maken. Orijo zou dan daarop geplaatst worden zodat iedereen in het dorp haar kon zien. Orijo kan niet te lang uit het water blijven.

Na enkele uren ging zij dood van de hitte. De man van haar zwom naar de diepte van de zee. Hij begaf zich naar het kasteel van de koning van de Orijo's. Hij deed zijn beklag van het gebeurde. Koning Orijo riep alle Orijo's van de Atlantische Oceaan op. Zij trokken ten strijde.' De indianen aan de Coppenamerivier moest eindelijk hun les krijgen. 'zei de koning.' Zij kunnen niet ongestraft blijven anders zullen zij nog mijn hele rijk willen uitmoorden.

Koning Orijo spoorde de zeebewoners aan geen medelijden te hebben. Zijn opdracht moest uitgevoerd worden. De volgende morgen, enkele dorpelingen waren aan de waterkant, begon het hevig te stormen. Het water in de Coppenamerivier zwol en overspoelde de oever. Tot ver achter het dorp kwam het water. Alle kampen stonden onder water. Het bleef twee dagen lang stormen. Niemand kon hieraan ontkomen zo zwaar was de storm. Er werd met zand gesmeten door de zeebewoners. Alles werd onder het zand bedolven. Na enkele jaren voerde de zee ook schelpen aan die daar neergezet werden. Als je geluk mag hebben kan je nog op een bepaalde plaats de grote zand- en schelprits aantreffen aan de Coppenamepunt.

De drank van Joewowojo

Twee bekende indiaanse jager woonden in een dorp aan de Saramacca-rivier. Zij waren vermaarde jager die wel wisten wat zij moesten doen. Wadilie stelde aan zijn vriend Swi voor om op jacht te gaan daar hij door zijn voorraad vlees was. Deze keer wilden zij naar de boven Saramacca om hun geluk te beproeven. Op een plaats dat zij lang niet hadden aangedaan besloten ze te kamperen. Zij pakten op de afgesproken dag hun moetiti's in. Daarin zaten gali, foengoe en wat kookgerei. Zij togen naar de kreek waar hun korjaal lag aangemeerd. Tijdens de droge tijd maakten de india nen flink gebruik van deze kreek. Het was een ware vreugde wanneer de kinderen hun kapriolen uitvoerden in het water. De taferelen werden door de ouderen gade geslagen. Vele mannen bonden hun hangmatten vast aan de bomen langs de kreek. De vrouwen vermaakten zich met de peuters en kleuters in het koele bruine water De twee laadden hun korjaal terwijl zij af en toe naar de kinderen keken. Toen zij alles hadden geladen stapten ze in en roeiden de kreek af.

Aan de monding koersten ze stroomopwaarts. Hun kampeerplaats lag een halve dag verwijderd van het dorp.

Met hun houwers en geweren stapten zij aan wal. Swi zei: ‘Wadilie ik ga de oude pinabladeren van het dak verwijderen. Daarna zal ik nieuwe in de plaats zetten. Je ziet toch hoe verwaarloosd het is. Heel dichtbij, in het zwamp, zijn er pinapalmen in overvloed. Binnen de kortste tijd heb je genoeg bladeren voor het dak. Uiteraad moet de kamp onder rook gezet worden. Annanaka en Kwatta houden zich schuil tussen de oude bladeren.

Je weet hoe venijnig de beet van ze is.’ ‘Wat mij rest,’ zei Wadilie tenslotte, ‘is om het eten klaar te maken. Ik ga even een ommetje maken. Binnen enkele uren ben ik weer terug. Swi, vandaag eten we een verse en malse bout van de Hoekoelero’. Swi was zeer bedreven in het vlechten van pina voor daken. Hij werd meestal het verzoek gedaan om als opzichter tijdens het bouwen van kampen te fungeren.

Het dak was binnen enkele uren hersteld. Swi begon om het kamp het gras plat te wieden. Na drie uren kwam Wadilie met een grote Hoekoelero aan. ‘Dat heb je snel kunnen knappen Swi.’ zei Wadilie terwijl hij zijn geweer

ontlaadde. ‘Wel man je weet dat ik de man ben die dit werk op mijn eentje kan doen. In de pramakka of awarabos heb je de Hoekoelero neergelegd.

In deze tijd van het jaar hoef je je niet te vermoeien. Het krioelt van ze daar. Heb je uitgekeken naar de spoor van de Laba.’ zei Swi. ‘Je kent dit gedeelte van het bos op je tien vingers. De sporen heb ik gezien. Laat mij een beetje voortmaken anders zijn we tegen middernacht niet klaar,’ zei Wadilie. Wadilie bereidde het eten binnen afzienbare tijd. Samen namen zij een bad in de rivier.

Zij nuttigden het avondeten. Na het eten bonden zij hun hangmatten naast elkaar vast. De twee stapten in. Swi, die de slaap niet kon vatten zei: ‘Wadilie morgen wordt het een zware dag. Wij gaan de hele dag op jacht. Pas wanneer de zon hoog aan de hemel staat keren wij terug. Als wij wat hebben geschoten moeten we ruimschoots tijd hebben. Ook moeten we kijken wat wij in de baksi's gevangen hebben. Zo kunnen we voor het donker wordt klaar zijn. Alles zit op de barbakot dan kunnen we gezellig praten. Waldilie hoor je mij’ Wadilie was reeds ingeslapen en begon te snurken. Swi dacht bij zichzelf: ‘Ik kan mij niet voorstellen dat mijn compagnon zo snel is ingeslapen. Hij heeft wel een behoorlijke afstand afgelegd. Misschien heeft hij tot de savanna gelopen.’ Swi was diep in gedachten verzonken toen hij een langgerekt gefluit hoorde. Hij hield zijn adem in om beter te horen waaraan hij dacht. ‘Dit gefluit is van Joewowojo,’ dacht hij. Zijn grootmoeder had hem altijd gezegd dat dit gefluid het gefluit van Joewowojo was. Het werd toen doodstil in het oerwoud. Na een korte poos hoorde hij het gefluid langgerekter en duidelijker. Weer hoorde hij het gefluit en het leek of het in hun richting naderde. Met uitzondering van het gesnurk van Wadilie werd het weer stil. Swi hoorde het geluid van nog geen vierhonderd meter.

Swi probeerde zijn vriend wakker te schudden maar het lukte hem niet. ‘Ik moet een veilig heenkomen zoeken. Joewowojo komt deze rrichting uit. Alleen kan ik hem niet aan. Hij is te sterk.’ dacht Swi.

Swi kon geen ander schuilplaats in de omgeving vinden dan het dak.

Nauwelijks zat hij op het dak of het monster stapte uit het moeras. Met grote stappen liep hij de kamp binnen. ‘Wel, wel, mijn reis hierheen is belooned.’ zei Joewowojo, ‘Het heeft wel lang geduurd voor ik weer kasirie te drinken heb.’

Hij smakte met de tong en slurpte het bloed op. ‘Eindelijk,’ gromde hij, ‘Kan ik kasirie ongestoord drinken. Ik word dronken. Ik rust even om weer op adem te komen.’ Ruim een uur bleef het stil in het kamp. Hij slurpte de rest van het bloed op. Hij begon van vreugde met nagels gelijk dissels de

pina-bedekking te doorboren. Swi zat op een sparra waardoor hij van de nagels gespaard bleef.

Joewowojo liep weer het moeras in. Hij liet een langerekt gefluit horen.

Met dappere stappen liep hij fier de donkere nacht in. Een, twee, drie keer werd het akelig gefluit gehoord.

Het geluid stierf weg. Slechts het geluid van de zoemende lichtkevers hoorde je. Swi nam het zekere voor het onzekere. Hij bleef tot de morgen op het dak zitten. Toen hij beneden kwam zag hij wat er met zijn vriend gebeurd was. Wat hij zag was ongelooflijk. Swi huilde en zei: ‘Wadilie mijn vriend je hebt mij alleen gelaten. Wat moet ik nu doen. Zal ik weer zo'n vriend vinden. Wij begrepen elkaar altijd. Je bent naar de eeuwige jachtvelden vertrokken. Eens zullen wij elkaar weer ontmoeten.’

Tenslotte nam Swi een besluit. Hij pakte alle spullen in de moetiti's en vertrok ijlings. Zo hard hij kon roeide hij en kwam doodmoe in het dorp aan. Hij begaf zich direkt naar het Opperhoofd om hem op de hoogte te stellen van de euveldaad van Joewowojo.

Onmiddellijk werd er een vergadering door de dorpelingen belegd. Zij wilden weten wat zich had afgespeeld. Swi deed het verhaal. ‘Wadilie en ik vertrokken gisteren om op jacht te gaan. Toen wij aankwamen was het dak van de kamp vol grote openingen.

Ik stelde voor om het dak van nieuwe pinabladeren te voorzien. Dat deed ik terwijl hij op jacht was om te zien of hij wat voor het avondeten kon vinden. Wij namen samen een bad in de rivier. Na het bad aten wij de bout van een Hoekoelero. Onze hangmatten bonden we naast elkaar vast en legden we ons ter ruste. Ik sprak tot Wadilie en dacht dat hij naar mij luisterde. Omdat hij geen antwoord gaf begreep ik dat hij was ingeslapen. In gedachten verzonken lag ik toen ik werd afgeleid door het akelig langgerekt gefluid van Joewowojo. Toen ik merkte dat het gefluit zich in onze richting kwam probeerde ik Wadilie te wekken. Hij snurkte en hoorde mij niet. Omdat er geen tijd meer was haastte ik mij op het dak. Ik hield mij tot de morgen daar schuil. Wadilie zijn bloed werd opgeslurpt door dat monster. Waarom moest hij juist zijn bloed hebben gezogen.’

Het Opperhoofd nam het woord over: ‘Wadilie is zeker in de omgeving van Joewowojo geweest. Dit monster volgt jouw reuk totdat het jou vindt. Het zal alle mogelijke manieren vinden om jou het bloed te drinken.

Wanneer het dat heeft gedaan vertrekt het weer de richting van waar het gekomen is.’ De vrouwen begonnen te wenen waarna de mannen van hen overnam, ledereen was bedroefd om het smartelijk verlies van zo'n lieve

man.

De dorpelingen bleven de hele dag bij elkaar. Tegen de middag zei het Opperhoofd dat enkele mannen zich moesten klaarmaken. Hij lijk werd gehaald. De volgende morgen werd het begraven.

Alfabetische woordenlijst

Woord	blz	verklaring van het woord
Annanaka	27	Schorpioen
Arwakoeja	2	Boze geest dat vroeger het gedaante van een mens of dier aannam
Baksi		Fuik
Banabo	1	Indianenkamp
Barbakotten	11	Het doen indrogen van rauw vis of vlees boven hout-
	14	vuur
Bikidoliati		Jong
Firobero	16	Buffel of Tapir
Hoekoelero	22	Konijn
Foengoe	27	Hout met de eigenschap langzaam brandend terwijl er geen rook of vuur te zien is
Gali	2	Gebakken kasave
Gran Morgoe	24	Groot ongeschubde vis
Hali gebi	v.w.	Feest
Ilotoko	5	Grote
Jawahe	21	Duivel of satan
Joewowojo	27	Boze geest dat de gedaante van een muskiet aannam.
Kabwasie	8	Kleine aap bijvoorbeeld monki
Kadekra	14	Uitgekookte kasavewater met peper
Kalijakoe	17	Boze geest dat de gedaante van een mens aannam
Kamma	7	Buffel of Tapir
Karara	17	Blauwe Raaf
Karo	17	Rode Raaf
Kwatta	27	Bosspin

Koeljaka	17	Papagaai
Laba	17	Haas of Hei
Moetiti	27	Rugzak gevlochten van kamina
Kamina	1	Liaan soort

Woord	blz.	verklaring van het woord
Orijo	11	Zeemeermin of Watramama
Sibero	4	Kikker
Sparra	30	Lange stokken vanaf de nok van een kamp naar onderen dienend om de pina- of tassie bladeren vast te binden
Tatoe	3	Granman Kapasi
Tete	1	Schoonmoeder
Tonic	16	Gegiste suikerrietsap waarbij rode aardappelen bijgevoegd is.
Wadilie	16	Man
Waditala	14	Lange kaak